

Zsidó vallás és kultúra 3.: Liturgia

BBN-HEB11-223.2, BBV-203.08, BMVD-203.08

Biró Tamás

A péntek esti ima – folytatás

2021. december 1.

Praktikus dolgok (emlékeztető):

- A kurzus honlapja: <http://birot.web.elte.hu/courses/2021-liturgia/>
Kurzusleírás: <http://birot.web.elte.hu/courses/2021-liturgia/Liturgia.pdf>
Felhasználónév és jelszó?
- Biró Tamás: biro . tamas @ btk.elte.hu
<http://birot.web.elte.hu/>, <http://www.birot.hu/>
- Fogadóóra: emailes egyeztetés után
- Pótórák, ha még nagyobb számban elmaradnának órák. A sok ünnep miatt lehet, hogy beiktatunk még egy időpontot a referátumoknak.

Referátumok

Teams „Class Notebook”

1. Válasszanak témát október végéig (max. 2 hallgató témánként) + a Teams-ben a „Jegyzetek” alatt írják be
2. 5-10 perces előadás a félév második felében (2-3 dia)
3. Rövid szemináriumi dolgozat (3-5 oldal), amit a többi diák is megkap, és a vizsgaanyag része. Javaslatok:

- A peszahi Haggada
- Zsinagógai reform, 19. sz. Németországban
- Zsinagógai reform, 19. sz. Magyarországon
- Karaita liturgia; szamaritánus liturgia
- Reform imakönyvek
- Askenázi, szefárd, szfaradi (stb.) imakönyvek
- A liturgia vallástudományi megközelítései
- Vallási specialisták és liturgia
- Egy liturgiával kapcsolatos halákhikus kérdés a Kiccur Sulhan arukhban.
- Kisebb liturgikus események, pl. kiddus levana
- Gender és a sziddur feminista olvasatai
- Liturgia, kegytárgyak és a zsidó iparművészet
- Kisebb szertartások liturgiája (brisz, esküvő stb.)
- + Stb. (velem való egyeztetés után!)

Referátumok

Teams „Class Notebook”

1. Válasszanak témát október végéig (max. 2 hallgató témánként) + a Teams-ben a „Jegyzetek” alatt írják be
2. 5-10 perces előadás a félév második felében (2-3 dia)
3. Rövid szemináriumi dolgozat (3-5 oldal), amit a többi diák is megk...

**Következő alkalommal (december 8-án)
ki vállal referátumot?**

- A peszahi Há...
- Zsinagógai r...
- Zsinagógai r...
- Karaita liturg...
- Reform imakönyvek
- Askenázi, szefárd, szfaradi (stb.) imakönyvek
- A liturgia vallástudományi megközelítései
- Vallási specialisták és liturgia
- ...kus kérdés a
- ...iddus levana
- ...asatai
- Liturgia, kegytárgyak és a zsidó iparművészet
- Kisebb szertartások liturgiája (brisz, esküvő stb.)
- + Stb. (velem való egyeztetés után!)

Félévzárás

- Pótóra referátumokkal
- Szemináriumi dolgozat

- Vizsga

időpont?

beadási határideje: 2022. január 22.

javaslat:

egyhetes *take-home* exam januárban,
„héberes” és „külsős” verzióval.

Péntek este a zsinagógában

(kiegészítés)

Kabbalat sabbat

- „Átvezetés”: helyi minhag (pl. izraeli hatásra: *Jedid nefes*). Sfaradiak: *Énekek éneke*.
- Speciális bevezetés a péntek esti máriv (aravit, maariv) ima előtt.
- 6 zsoltár = 6 munkanap (Zsolt 95 – 99 és Zsolt 29)
- *Lekha dodi* c. költemény (szerző: *Slomo Alkabec*, cfati kabbalista, 16. század)
  - A szombat mint királynő/királyné fogadása. (Cfaton kimentek a mezőre...?)
  - Vö. metafora az Énekek énekében. ○ Különböző dallamok (pl. *szfire* alatt).
  - Akrosztichon: a szótagok első betűi kiadják a szerző nevét (SLOMoH HaLeVI שלמה הלוי).
- [A gyászolók fogadása a zsinagógában]
- 2 szombati zsoltár (Zsolt 92 és 93) – a szombat „magunkra vétele”
- Gyászolók kaddisa. Minhagtól függ: *Bame madlikin*. Esetleg prédikáció.

Péntek esti mariv

- Barkhu, 2 áldás a Sma előtt, a Sma 3 része, 2 áldás a Sma után
- *Ve-somru* (Exod 31,16-17). Fél kaddis
- Amida: 3 áldás + 1 áldás + 3 áldás
- Az Amida „megismétlése”: *Vajekhulu... Magen avot... Elohénu...*
- Egész kaddis
- *Bame madlikin* (Misna Sabbath traktátus, 2. fejezet.) + Rabbik kadisa
– a magyarországi minhag szerint itt mondják.
- Kiddus a zsinagógában. Prédikáció?
- Alénu záróima. Gyászolók (árvák) kaddisa. Időszakos (Zsolt. 27 / Omer).

**Modern
minhag:**
*Adon olam
vagy Jigdal*

Viszlát jövő héten!